

Отже, нова стратегія Греції представляла собою суттєвий поворот від догматичної до зваженої зовнішньої політики. Грецька політична еліта усвідомила, що безпека і національні інтереси Греції прямо пропорційно залежать від того, наскільки наближена Туреччина до Європи. Відхід від моделі «зіткнення цивілізацій» до початку інтенсивного діалогу з європейською Анкарою створив реальні можливості для вирішення протиріч між двома сусідніми державами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Βαλινάκη Γ. Εισαγωγή στην Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, 1974–1989, εκδ. Σιδέρης, 2004. – 420 σ.
2. Ιωακείμης Π.Κ. Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση 1981–1996. Θεμέλιο, 1997. – 265 σ.
3. Ηρακλείδης Α. Ασπονδοί Γείτονες. Ελλάδα-Τουρκία: Η Διένεξη του Αιγαίου, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2007. – 468 σ.
4. Karopoulos P., Lazaretou S. Modelling the Demand for Greek Defence Expenditure: An Error Correction Approach, Cyprus Journal of Economics, Vol. 6. – 1993. – No. 1. – P. 73–86.
5. Κυπριακή Δημοκρατία 50 χρόνια // Επιμέλεια: Χ. Περικλέους. Αθήνα: Παπαζήση, 2010. – 796 σελ.
6. Ιωακείμης Π.Κ. Η θέση της Ελλάδας στο διεθνές, ευρωπαϊκό και περιφερειακό σύστημα. – Αθήνα: Θεμέλιο, 2007. – 210 σ.
7. Arvanitopoulos C. Turkey's Accession to the European Union: An Unusual Candidacy. Springer, 2009. – 215 p.
8. Featherstone K. Politics and policy in Greece: the challenge of modernisation. Taylor & Francis, 2006. – 281 p.

Н. М. Денисяк,

*викладач кафедри цивільного та господарського права і процесу
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ В СУЧАСНІЙ ПРАВОЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ

На сучасному етапі побудови громадянського суспільства в Україні особливого значення набуває конституційне положення про те, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Тому одним з найголовніших завдань української держави є не лише проголошення, а й захист законних прав громадян. Від створення ефективного механізму захисту соціальних, політичних економічних прав та свобод громадян багато в чому залежить поступальний рух економіки, підвищення матеріального добробуту населення [1, с. 123].

Інститут виконавчих написів має тривалу історію і належить до несудових форм захисту інтересів кредиторів за безспірними зобов'язаннями, підтвердженими документами, що не викликають жодних сумнівів щодо їх достовірності. Відповідно до ст. 18 Цивільного кодексу України захист цивільних прав юридичних та фізичних осіб здійснюється нотаріусом шляхом учинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом [2, с. 347].

На теоретичному та практичному рівнях проблемні питання виконавчого напису у нотаріальному процесі досліджували як вчені радянського періоду, зокрема: І. О. Дзера, В. В. Комаров, К. С. Юдельсон, А. Ф. Клейман, Е. Б. Ейдінова, М. А. Кабанова та ін, так і вчені сучасного періоду: В. М. Аргунов, С. Я. Фурс, Л. К. Радзієвська, В. В. Комаров, В. В. Баранкова, А. М. Єрух, Н. В. Круковес, Ю. В. Нікітін та ін.

Порядок захисту суб'єктивних цивільних прав може здійснюватися у двох основних формах: судовій та позасудовій. Згідно зі статтями 16–19 Цивільного

кодексу України захист цивільних прав та інтересів здійснюється судом, Президентом України, органами державної влади, органами влади АРК, органами місцевого самоврядування, нотаріусом або шляхом самозахисту.

Оспорювання боржником виконавчого напису після відкриття виконавчого провадження є обов'язковою підставою для зупинення виконавчого провадження за п. 4 ст. 34 Закону України «Про виконавче провадження», про що державний виконавець виносить постанову, яка затверджується начальником відповідного відділу ДВС. Виконавче провадження зупиняється до вирішення судом питання по суті [3, с. 13].

Для вчинення виконавчого напису, особу слід встановлювати за паспортом громадянина України, паспортом громадянина України для виїзду за кордон, національним паспортом іноземця або документом, що його замінює, посвідкою на проживання особи, яка мешкає в Україні, але не є громадянином України та можливо за іншими документами, якщо це не суперечить діючому законодавству України. Особа неповнолітнього, до 16 років, встановлюється за свідоцтвом про народження за умови підтвердження, хоч би одного з батьків про те, що ця особа є їх дитиною [4, с. 48].

Дієздатність фізичної особи перевіряється, по-перше, шляхом встановлення віку та відповідної дієздатності особи, по-друге, нотаріус повинен впевнитись, що особа розуміє значення своїх дій та спроможна керувати ними.

Юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установи документів та закону. У разі, якщо набувачем є юридична особа, нотаріус повинен перевірити, чи відповідає нотаріальна дія, яка вчиняється, обсягу цивільної правоздатності юридичної особи та чи вистачає повноважень у особи, яка представляє юридичну особу, для чого вимагає установчі документи, які передбачають повноваження та посвідчують службове становище або довіреність.

У разі коли представник діє за довіреністю, нотаріус на примірнику довіреності або її копії, що залишаються у справах нотаріуса, робить відмітку про перевірку дійсності довіреності за даними Єдиного реєстру доручень, посвідчених у нотаріальному порядку, з обов'язковим зазначенням ідентифікаційного номера перевірки.

Нотаріус вчиняє виконавчі написи тільки у разі одночасного виконання обох умов, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем; за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років. Якщо для вимоги, за якою видається виконавчий напис, законом встановлено інший строк давності, виконавчий напис видається у межах цього строку.

Строки, протягом яких може бути вчинено виконавчий напис, обчислюються з дня, коли у стягувача виникло право примусового стягнення боргу.

Скарга по виконавчому напису подається до відповідного суду за місцезнаходженням державної нотаріальної контори чи робочого місця приватного нотаріуса в 10-денний строк з дня вчинення неправильної нотаріальної дії. Тому при зверненні стягувача з виконавчим написом раніше 10-денного терміну з дня його вчинення він може бути оскаржений, але після – ні.

Законодавством конкретно не передбачено, яким чином державний виконавець може дізнатися про існування такої скарги. Тому на практиці досить часто виникають питання, стосовно того, хто поставить до відома державного виконавця

про оскарження виконавчого напису нотаріуса. Зрозуміло, що таке повідомлення протирічить інтересам стягувача і від нього важко очікувати такої заяви. В даному випадку доцільно, щоб боржник звернувся до суду з відповідним клопотанням, а суд направив до виконавчої служби повідомлення, що дана скарга прийнята до розгляду і це буде вважатися підставою для зупинення виконавчого провадження.

Виконавчий напис виконується на загальних, підставах, з дотриманням процесуального порядку вчинення виконавчих дій. При вчиненні виконавчого напису нотаріус повинен перевірити, чи подано на обґрунтування стягнення документи, зазначені у Переліку документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів.

Вчинення виконавчого напису є нотаріальною дією, спрямованою на надання документу виконавчої сили. За юридичною природою виконавчий напис є розпорядженням нотаріуса про примусове виконання зобов'язання по сплаті грошових сум чи передачі майна. Визначаючи значення цієї нотаріальної дії, слід зазначити, що вчинення виконавчого напису є одним із проявів здійснення нотаріатом завдань попереджувального правосуддя, що дозволяє не доводити справу до суду шляхом усунення або зниження ймовірності виникнення спорів. Функція попереджувального правосуддя визнана як постулату діяльності європейського нотаріату.

Для одержання виконавчого напису подаються: а) оригінал нотаріально посвідченого правочину; б) другий примірник претензії кредитора, що направлена боржнику самостійно або через нотаріуса, з доданим поштовим повідомленням про вручення поштового відправлення, на якому повинна бути відмітка відділення зв'язку про вручення претензії або про повернення, із зазначенням причин повернення; в) для вчинення виконавчого напису на договорі іпотеки іпотекодержатель повинен також документально підтвердити, що майно, на яке звертається стягнення, не належить державному чи комунальному підприємству або підприємству, більш як 50 відсотків акцій (часток, паїв) якого перебуває у державній власності.

Нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років. Якщо для вимоги, за якою видається виконавчий напис, законом встановлено інший строк позовної давності, виконавчий напис видається у межах цього строку.

Специфіка виконавчого напису нотаріуса обумовлена його подвійною правовою природою як виду нотаріального акту і виконавчого документа.

У цьому зв'язку в сучасній правозастосовній практиці актуальними є питання щодо особливих вимог, які висуваються до виконавчих написів нотаріусів висуваються законодавством про нотаріат і державну виконавчу службу при відкритті виконавчого провадження.

Таким чином, при вчиненні виконавчого напису нотаріусами може бути використана інформація з Єдиних та Державних реєстрів інформаційної мережі Міністерства юстиції України, а саме: Державного реєстру іпотек, Державного реєстру обтяжень рухомого майна, Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна. Використання цієї інформації надасть можливість нотаріусу мати повну та актуальну інформацію для вчинення виконавчого напису, а учасникам цивільного обороту – можливості ефективної реалізації виконавчого напису [5, с. 20].

ЛІТЕРАТУРА

1. Безсмертна Н. Виконавчий напис як один із способів захисту суб'єктивних прав / Н. Безсмертна // Вісник Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Юридичні науки, 2007. – 275 с.

2. Другова В. Удосконалення правового регулювання звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом вчинення виконавчого напису / В. Другова // Юридичні і політичні науки. – 2009. – Вип. 44. – 176 с.
3. Єщенко А. Вчинення виконавчих написів нотаріусом / А. Єщенко // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 1. – С. 380.
4. Єщенко А. Вчинення виконавчих написів нотаріусом / А. Єщенко // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2005. – № 4. – С. 450.
5. Майданик Р. Виконавчий напис нотаріуса як спосіб захисту цивільних прав : теорія і практика застосування / Р. Майданик // Бюлетень Мініста України. – 2009. – № 8. – 223 с.

Л. В. Діденко,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу
Інституту національного та міжнародного права,
Міжнародний гуманітарний університет*

СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

При здійсненні правосуддя у цивільних справах, суд, учасники цивільного процесу здійснюють різні процесуальні дії, вступають у відносини між собою. Оскільки зміст процесуальних дій суду, інших суб'єктів процесуальної діяльності, а також порядок їх здійснення регламентуються нормами цивільного процесуального права, то ці відносини набувають форму правових.

Об'єкт правовідносин – це те, заради чого виникають певні правовідносини. Ними можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які здатні задовольнити потреби уповноважених суб'єктів.

Існують різноманітні погляди на те, що є об'єктом цивільних процесуальних правовідносин. Одні автори вважають процесуальну діяльність суб'єктів, другі – матеріально-правові відносини, які захищаються судом, треті розрізняють загальні і спеціальні об'єкти [1]. До загального об'єкта відносять спір про право між учасниками матеріально-правових відносин, а до спеціальних – блага, на досягнення яких направлені права і обов'язки учасників процесу: порядок судочинства або фактичні дані (докази), необхідні для здійснення правосуддя.

Не може бути об'єктом цивільних процесуальних правовідносин, перш за все, процесуальна діяльність, оскільки в ній реалізуються права і обов'язки, які в сукупності становлять зміст процесуальних правовідносин. З цих же причин не можна вважати об'єктом процесуальних правовідносин суб'єктивні права і обов'язки.

Твердження про те, що об'єктом цивільних процесуальних відносин виступають матеріально-правові відносини, які захищаються судом, також вважаються недостатньо обґрунтованими. Основу цих висновків становить достатньо механічний підхід до визначення співвідношення матеріальних і процесуальних правовідносин змісту і формі. Як форму реалізації матеріальних правовідносин, процесуальні правовідносини розглядати ні в якому разі не можна.

Оскільки існування процесуальних правовідносин не обумовлене існуванням матеріально-правових відносин. Процесуальні правовідносини виникають у зв'язку з розглядом цивільної справи і не пов'язані з матеріальними правовідносинами.